

PARK

pomysłów

kwartalnik
nr 9 (III/2017)
ISSN 2450-4769

Pokoloruj obrazek!

Ten zeszyt
należy do:

.....

DZIEŃ DOBRY

Witaj w „Parku Pomysłów”!
Czytaj, rysuj, koloruj i baw się dobrze,
a przy okazji wiele się dowiesz.

Co lubisz robić jesienią?
Wpisz poniżej!

SPIS TREŚCI

- 4 co lubisz robić jesienią?
- 6teczka ekologa
/Miedzik Mały Ekolog
- 14teczka historyka
/Barbórka
- 15teczka historyka
/galowy ubiór górnika
- 16jesienne pejzaże
- 18teczka plastyka
/kim jest artysta?
- 22kolorowanka
- 24teczka przyrodnika
/kiełkowanie roślin
- 25oferta edukacyjna
/Centrum Edukacji
Przyrodniczej w Lubinie
- 29teczka przyrodnika
/bocian biały
- 30podobało się?

Narysuj jesienny liść!

MIEDZIK MAŁY EKOLOG

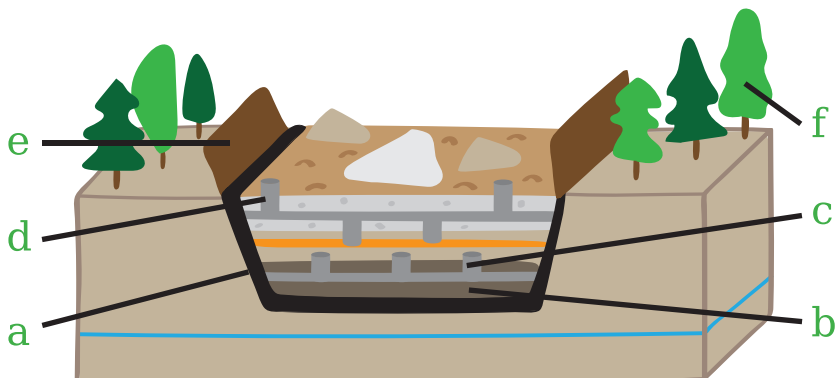
TEMAT NUMERU: SKŁADOWISKO ODPADÓW KOMUNALNYCH

SKŁADOWISKO (WYSYPISKO)

to specjalnie zaprojektowane miejsce, w którym składowane są odpady. Są one całkowicie odizolowane od podłoża i wyposażone w specjalne rury i kanały, którymi odprowadzane są odcieki do oczyszczalni ścieków oraz gazy powstające podczas składowania śmieci. Wysypiska powinny być tak zbudowane, aby miały jak najmniejszy wpływ na otaczające środowisko, jednocześnie mogąc przyjąć jak największą ilość odpadów.

BUDOWA SKŁADOWISKA

a

boki i dno składowiska wyłożone folią uszczelniającą,

b

dno składowiska wyłożone ochronną warstwą gliny, piasku i żwiru, dodatkowo uszczelniającą dno składowiska,

c

system rur, odprowadzających odcieki ze składowiska do oczyszczalni ścieków,

d

urządzenie do gromadzenia i odprowadzania biogazów,

e

siatka na powierzchni odpadów, uniemożliwiająca przenoszenie się ich przez wiatr,

f

pas zieleni izolujący składowisko.

„DZIKIE WYSYPISKO”

to nieprzygotowane pod względem technicznym miejsce, gdzie gromadzone są odpady bez zgody odpowiednich władz, np. lasy, wąwozy itp.

Dzikie wysypiska śmieci pozostają na zawsze brudne i brzydkie, natomiast na miejscu uporządkowanych wysypisk śmieci po ich zamknięciu i rekultywacji powstają obiekty sportowe lub rekreacyjne, a nawet parki miejskie.

UWAGA!

Nasza cywilizacja produkuje coraz więcej odpadów, a wyrzucanie śmieci w niedozwolonych miejscach odbija się negatywnie na środowisku naturalnym, w którym żyje każdy z nas!

ZAGROŻENIA WYWOŁANE PRZEZ DZIKIE WYSYPISKA:

- zanieczyszczenie gleb i wód
- zanieczyszczenie wód pitnych
- zagrożenie pożarowe
- niszczenie środowiska
- epidemie
- samozapłon gazów
- niszczenie walorów estetycznych krajobrazu

JAK MOŻNA WALCZYĆ Z GÓRĄ ŚMIECI?

**SEGREGUJ
ODPADY!**

W ten sposób przyczynisz się do zmniejszenia składowisk oraz ograniczenia zanieczyszczeń wód i powietrza.

**KUPUJ
ODPOWIEDZIALNIE!**

Używaj podczas zakupów toreb wielokrotnego użytku.

**OSZCZĘDZAJ
PAPIER!**

Rób krótkie notatki na małych kartkach, zapisując je po obu stronach.

**WZBOGACAJ
WIEDZĘ O OCHRONIE
ŚRODOWISKA!**

Spożytkuj swoją wiedzę w praktyce, przestrzegając wymienionych zasad i nie pozwól na niszczenie środowiska przez innych.

CZY WIESZ, ŻE ...

AKCJA „SPRZĄTANIE ŚWIATA” – to międzynarodowa kampania odbywająca się na całym świecie zawsze w trzeci weekend września. Polega na zbiorowym sprzątaniu śmieci zalegających poza miejscami przeznaczonymi do ich składowania. Jej celem jest wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa.

CIEKAWOSTKI

W Polsce w 2015 roku zebrano 10,8 mln ton odpadów komunalnych, co na każdego mieszkańca daje średnio 283 kg w ciągu roku.

Każdy z nas wyrzuca w ciągu roku 56 opakowań szklanych, które w 100% nadają się do ponownego przerobu. Dzięki temu oszczędzamy takie surowce naturalne jak piasek, czy wapń.

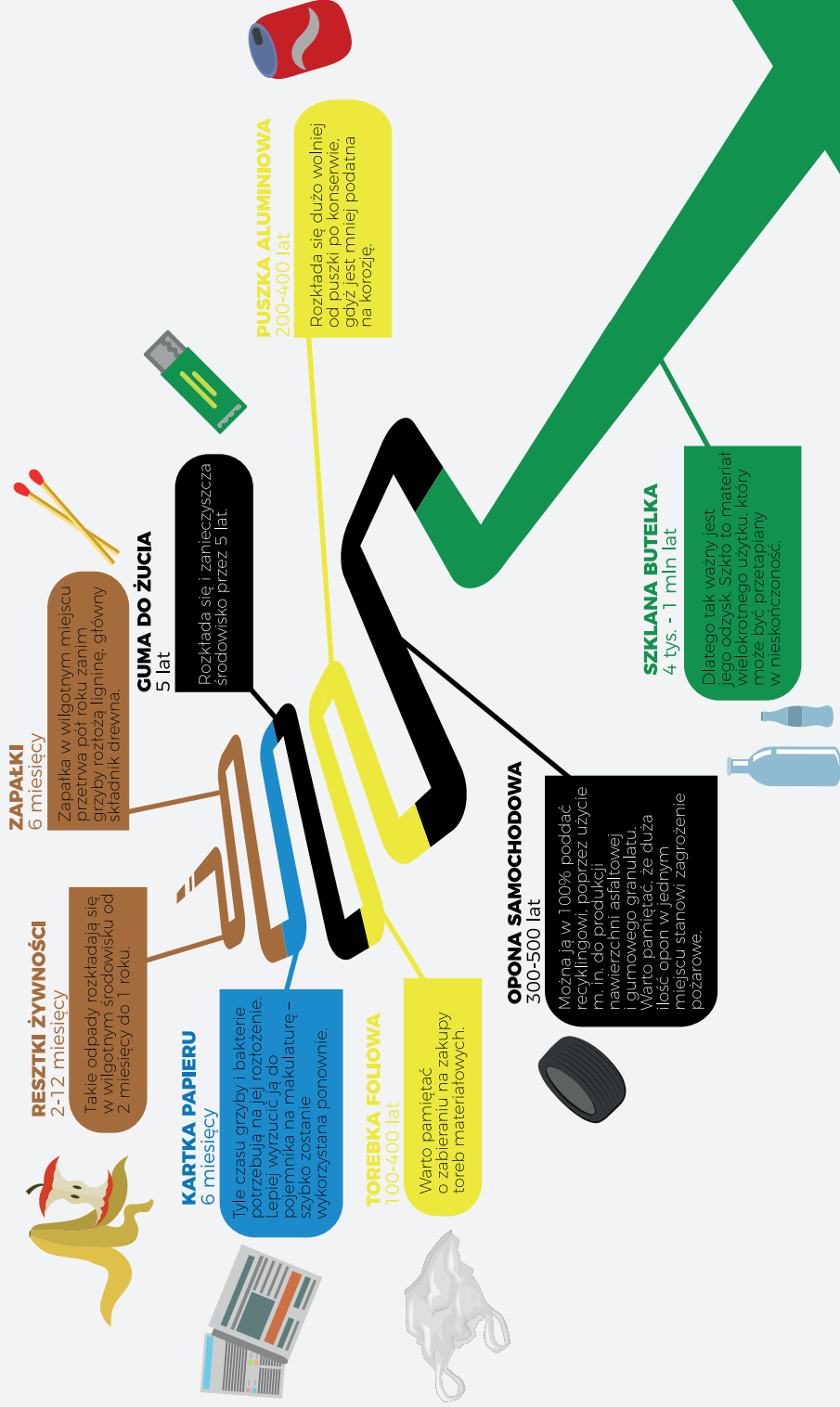

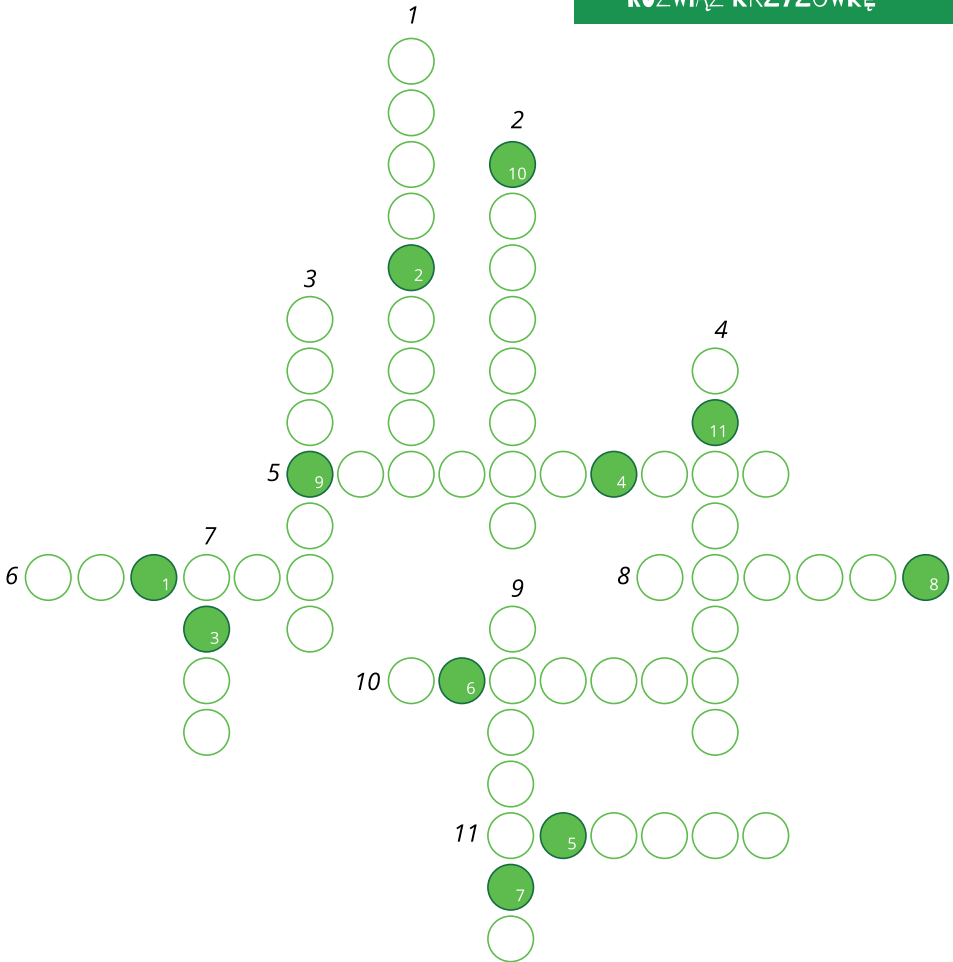
Ponowny przerób stosu gazet o wysokości 125 cm pozwala na uratowanie 6 metrowej sosny. Jedno drzewo w ciągu roku produkuje tlen wystarczający dla 10 osób.

Plastikowe butelki PET są wykorzystywane do produkcji polarów, włókien sztucznych, paliw alternatywnych, a nawet mebli.

JAK DŁUGO ŻYJĄ ODPADY NIEPODDAWANE RECYKLINGOWI?

HASŁO:

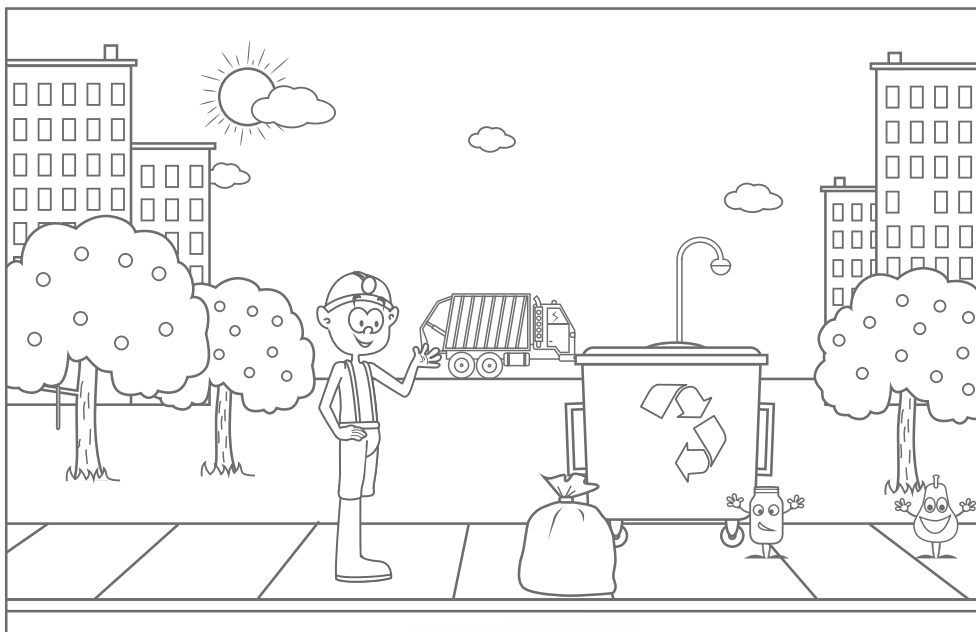
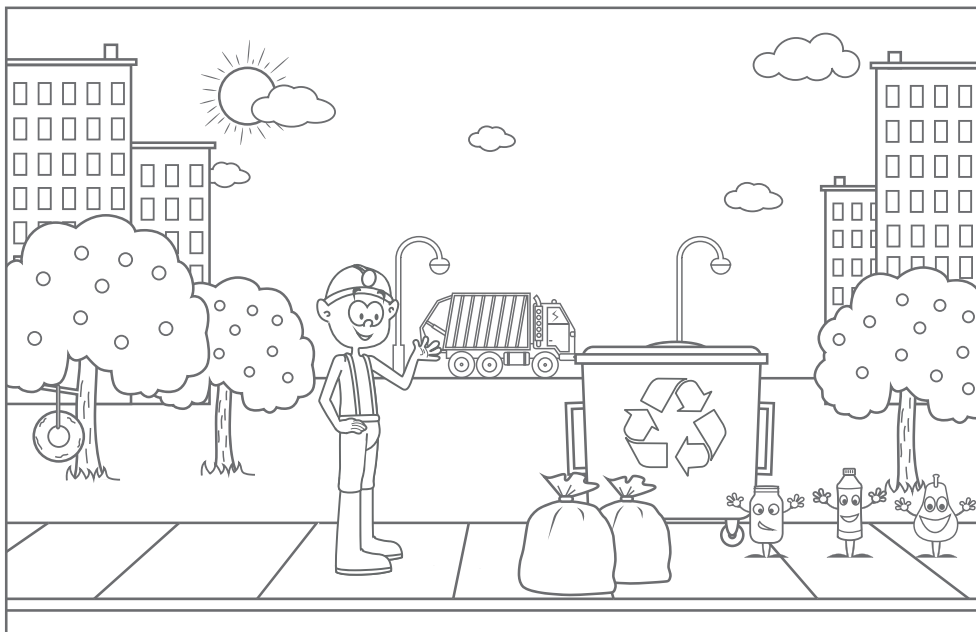
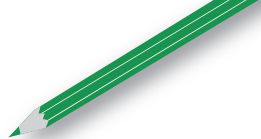

POZIOMO:

5. Zbieranie odpadów do specjalnie oznakowanych pojemników.
6. Aluminiowe na napoje.
8. Potocznie nazwa odpadów.
10. Papierowe lub foliowe na zakupy.
11. Niepotrzebne przedmioty i substancje.

PIONOWO:

1. Inaczej ponowne wykorzystanie.
2. Duży metalowy pojemnik na odpady.
3. Inaczej tworzywa sztuczne.
4. Żółty, niebieski, zielony, brązowy - służy do selektywnej zbiórki odpadów.
7. Potocznie o metalowych odpadach.
9. Kolor pojemnika na odpady biodegradowalne.

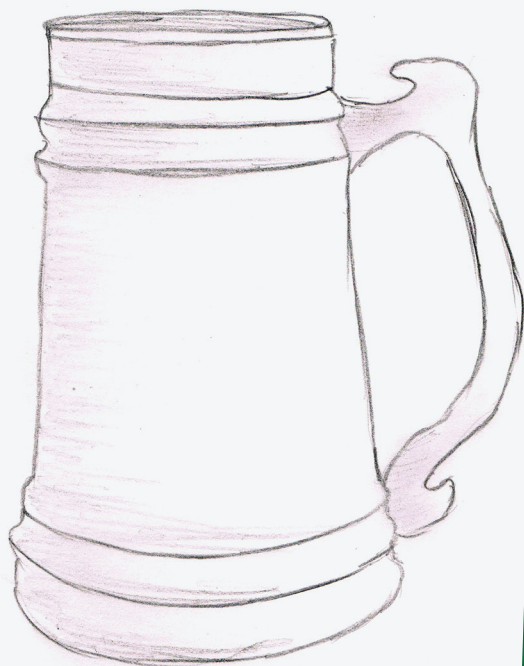

NIECH ŻYJE NAM GÓRNICZY STAN!

Barbórka

(dzień górnika) tradycyjne święto górnicze, obchodzone w Polsce 4 grudnia, w dniu św. Barbary, patronki dobrej śmierci i trudnej pracy. Poza górnikami Barbórkę obchodzą także geolodzy i inne osoby wykonujące zawody związane z poszukiwaniem paliw kopalnych.

W tradycji górniczej Barbórka rozpoczyna się poranną uroczystą mszą w kościele lub w cechowni, przy figurze św. Barbary. Następnie orkiestra górnicza maszeruje grając m.in. swój hymn. Odbywają się uroczyste akademie oraz spotkania. Z okazji tego dnia organizowane są również: koncerty, występy artystyczne, zabawy oraz bale, w których uczestniczą całe rodziny górnicze.

zaprojektuj własny
wzór kufła

Kufle górnicze projektowane są specjalnie na tę uroczystość. Są one zdobione, szklane, ceramiczne bądź cynowe i po zabawie zasilają domowe kolekcje.

CIEKAWOSTKA

W dniach poprzedzających święto górnicze organizowane są tzw. karczmy piwne, w których biorą udział górnicy oraz osoby związane z górnictwem (emeryci, pracownicy firm kooperujących z kopalniami, naukowcy z wydziałów górniczych wyższych uczelni oraz studenci). Odpowiednikiem karczmy piwnej są organizowane dla kobiet tzw. comby babskie.

GALOWY UBIÓR GÓRNIKA

Czako

czapka górnicza z godłem
górnictwa (kupla)

Pióropusz

zielony - dyrektorzy generalni
biały - dyrektorzy, inżynierzy,
technicy
czarny - górnicy
czerwony - orkiestra górnicza
biało-czerwony - kapelmistrz
orkiestry

Mundur uzupełniają:

biała koszula,
czarne skarpety,
białe rękawiczki
i czarne pantofle

Kurtka górnicza

uszyta z czarnej krepy
zapinana na 9 guzików
(knefli) z żółtego
metal.

Kołnierz aksamitny,
stojący połączony
z pelerynką. Na
kołnierzu haftowany
złoty nicią znak
górnictwa.

Na piersiach patki
z czarnego aksamitu,
każda ozdobiona
5 kneflami.

Na rękawach naszyte
na czarnym aksamicie
dystynkcje stopnia
górnictwa.

Spodnie

uszyte z czarnej
krepy

Honorowa szpada górnicza

Nosi się ją na
lewym boku, jest
zwieńczona kwostem
(frędzlami), w kolorach
odpowiadających
randze górniczej.

Dziś
wręczenia
górnictwa szpady
dokonują Stare Strzechy,
czyli zasłużeni górnicy. Jej
przyznanie traktowane jest
jako symbol szlachectwa,
nabytego nie przez urodzenie,
ale przez sumienną pracę.
Wręczana jest górnikom,
którzy przepracowali na
kopalni nieprzerwanie
25 lat.

Jesienne pejzaże

Zbierz kolekcję liści i wykonaj z nich jesiennie pejzaże.
Jakie zwierzęta mieszkają wśród roślin? Narysuj je!

Czym wyróżnia się
ARTYSTA?
* wpisz w pola poniżej

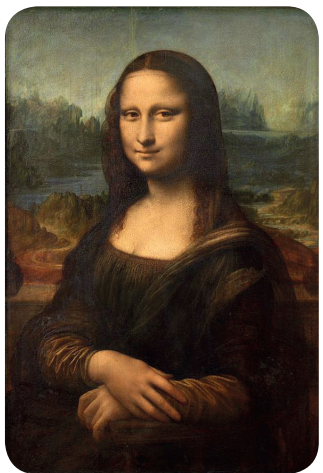

Three horizontal strips of paper with dashed lines for writing, each with an arrow pointing to it from the question above.

Kim jest artysta?

ARTYSTA to człowiek wytwarzający dzieła sztuki, często posługując się własną wyobraźnią, wyraża siebie przez sztukę. Termin „artysta” odnosi się do osób nielicznych, posiadających nieprzeciętne zdolności. W zależności od rodzaju uprawianej twórczości, bez względu na to, czy jest ona wykonywana zawodowo czy nie, artysta będzie nosił nazwę związaną ze swoją specjalnością, np.: artysta plastyk, artysta muzyk. Termin „artysta” pochodzi ze średniowiecznej łaciny, w której oznaczał studenta wydziału sztuk pięknych. Z biegiem czasu określenie to ewoluowało. Stało się nawet synonimem rzemieślnika (do XVIII wieku). Później (łac. ars – sztuka), zaczęło oznaczać twórcę dzieł sztuki.

SŁAWNI ARTYŚCI i ich dzieła

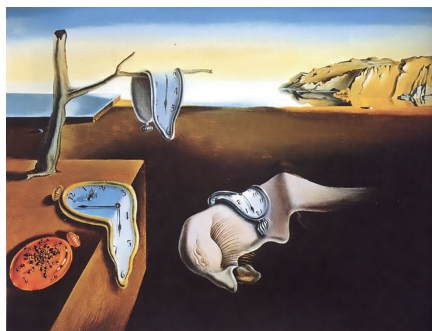
Leonardo da Vinci - włoski renesansowy malarz, architekt, rzeźbiarz, filozof i wynalazca.

Tytuł obrazu: „*Mona Lisa*”

Czy znasz twórczość wymienionych artystów?

Salvador Dali — kataloński malarz-surrealista. Jeden z największych malarzy XX wieku.

Tytuł obrazu: *„Trwałość pamięci”*

Andy Warhol — amerykański artysta pop-artu (sztuki nawiązującej do kultury popularnej).

Tytuł obrazu: *„Shot Marilyn”*

Pablo Picasso — hiszpański malarz, grafik, ceramik. Jeden z najwybitniejszych artystów XX wieku. Tworzył w nurcie kubizmu (tzn. geometrycznie uproszczone figury).

Tytuł obrazu: *„Guernica”*

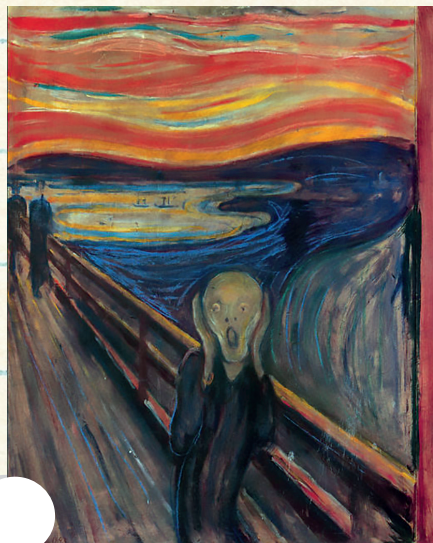
Vincent van Gogh — holenderski malarz. Jego dzieła dzięki żywej kolorystyce i emocjonalnemu oddziaływaniu wywarły wpływ na późniejszą sztukę.

Tytuł obrazu: „*Gwieździsta noc*”

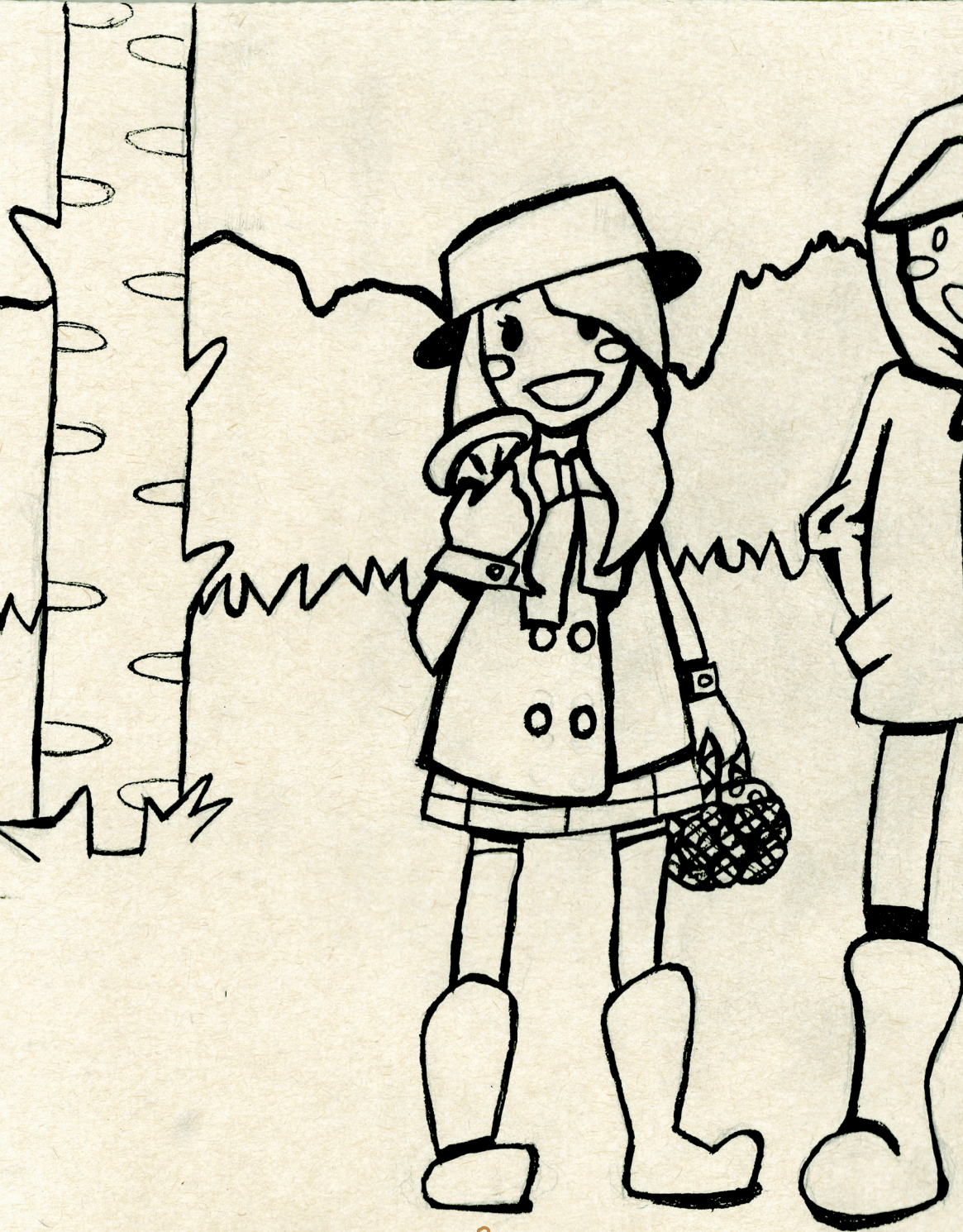
Frida Khalo — meksykańska malarzka, słynąca z autoportretów.

Tytuł obrazu: „*Dwie Fridy*”

Edvard Munch — norweski malarz i grafik. Używał zróżnicowanych kolorów i mocnych konturów. Był ekspresjonistą (artystą, którego sztuka oddziałuje na emocje odbiorcy).

Tytuł obrazu: „*Krzyk*”

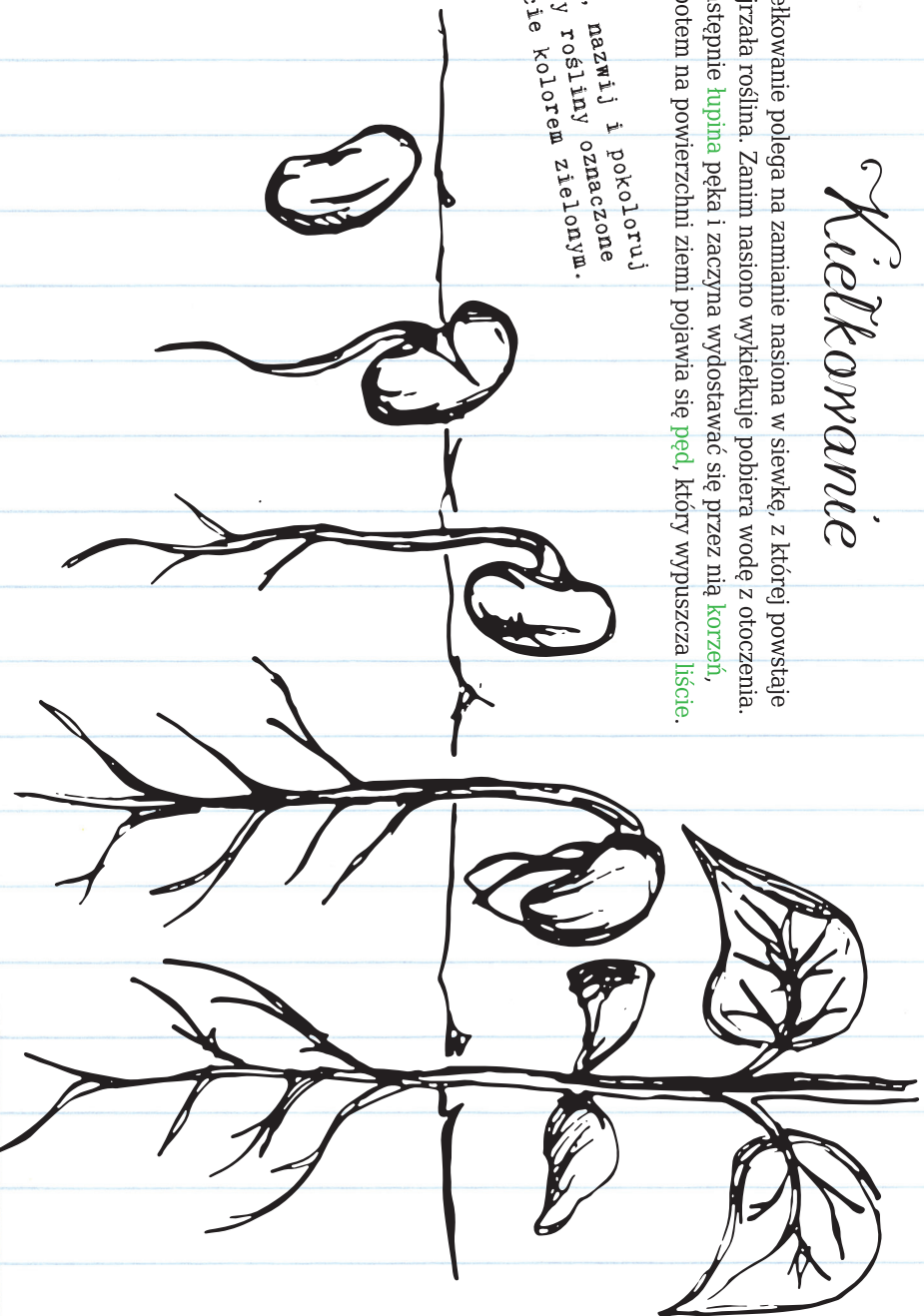

Pokoloruj obrazek!

Kiełkowanie

Kiełkowanie polega na zamianie nasiona w siewkę, z której powstaje dojrzała roślina. Zanim nasiono wykłkuje pobiera wodę z otoczenia. Następnie **hipina** pęka i zaczyna wydostawać się przez nią **korzeń**, a potem na powierzchni ziemi pojawia się **pęd**, który wypuszcza **liście**.

Zaznacz, nazwij i pokoloruj elementy rośliny oznaczone w tekście kolorem zielonym.

700 ZOO LUBIN.PL EDUKACJA

oferta edukacyjna dla grup zorganizowanych
na rok szkolny 2017/2018

ROK SZKOLNY 2017/2018

Drodzy nauczyciele! Serdecznie zapraszamy do korzystania z oferty
Centrum Edukacji Przyrodniczej w Lubinie.
Przedstawiamy tegoroczne propozycje bezpłatnych zajęć.

Zajęcia trwają najczęściej jedną godzinę zegarową.
W zależności od tematu oraz zaangażowania grupy czas
może ulec zmianie. Maksymalna liczba uczestników
w grupie wynosi 25 osób (dla przedszkolaków) lub jed-
na klasa (pozostałe placówki). Pierwsze zajęcia w danym
dniu rozpoczynają się o godzinie 9:00.

Pracownicy Centrum Edukacji Przyrodniczej w Lubinie
odpowiedzialni są jedynie za wykładanie tematu
zajęć - za grupę odpowiedzialny pozostaje
nauczyciel. Obecność nauczyciela lub opiekuna
jest obowiązkowa.

Zgłoszenia przyjmowane są pod numerem tel.:

76 720 89 81

Grzybobranie

Podczas zajęć poznamy budowę grzyba oraz odpowiemy na pytanie czy grzyby za-
wsze noszą kapelusze. Dowiemy się także, co zrobić, gdy zobaczymy w lesie grzy-
by trujące oraz sprawdzimy czy grzyby można spotkać poza lasem, np. w kuchni
czy aptece. Starsi uczestnicy zajęć przypomną sobie budowę oraz systematykę
grzybów. Dowiedzą się także, czym różnią się grzyby niejadalne od trujących oraz
poznają znaczenie grzybów w przyrodzie.

Taniec z pszczołami

Zajęcia poświęcone bioróżnorodności najbliższej okolicy. Poznamy budowę ula,
społeczność pszczoł oraz produkty pracy tych małych owadów. Dowiemy się skąd
pszczoła wie, dokąd lecieć oraz jakie rośliny kuszą mieszkańców uli najbardziej.
Starsi uczestnicy poznają historię pszczelarstwa, budowę ula oraz jego poszcze-

gólnych typów. Opiszemy społeczność pszczół, znaczenie kast oraz produktów pracy tych owadów. Dowiemy się również, które z roślin można nazwać miododajnymi.

Ugasić pragnienie

Co robimy, gdy chce nam się pić? - Pijemy. Ale które płyny najlepiej ugaszają pragnienie? Czym różni się sok od nektaru czy napoju? Ile soku jest w soku? Czy woda ma kalorie? Na te i inne pytania znajdziemy odpowiedź podczas zajęć.

Gdzie raki zimują?

Zimowy czas można spędzać na wiele sposobów. Zwierzęta również mają swoje ulubione miejsca i aktywności. Podczas zajęć poznamy różne sposoby na radzenie sobie z zimą w świecie zwierząt. Zjrzymy do „mieszkań” śpiochów oraz nauczymy się prawidłowo pomagać m.in. ptakom i ssakom podczas mrozów.

Wiejska zagroda

Podczas zajęć dowiemy się kto może mieszkać w stajni, a kto w kurniku. Poznamy ulubione przysmaki zwierząt z zagrody. Dowiemy się do czego służy lizawka oraz czy kury „pieją”.

Dla kogo zajęcia?

przedszkole
klasy 1-4 szkoły podstawowej
klasy 5-7 szkoły podstawowej
szkoły ponadpodstawowe

EDUKACJA W ZOO

rodzinne popołudnie z przyrodą

bezpłatne zajęcia edukacyjne dla uczestników indywidualnych

9.10.2017, godz. 16.00

Grzybobranie

13.11.2017, godz. 15.00

Wiejska zagroda

11.12.2017, godz. 15.00

Gdzie raki zimują

ilość miejsc ograniczona

zapisy telefoniczne: 76 720 89 81

lub [facebook.com/ParkLubin](https://www.facebook.com/ParkLubin)

CENTRUM EDUKACJI PRZYRODNICZEJ W LUBINIE

Bocian biały

(łac. *Ciconia ciconia*)

Zamieszkują otwarte tereny rolne, bagniste tereny rzeczne, mokradła, łąki, pastwiska i ugory. Wierzą, że dusza człowieka po śmierci zmienia się w bociana i może sprowadzić nieszczęście na prześladowcę. Ze względu na te obyczaje stwierdzić można, że bociany białe objęte zostały samoistną ochroną. Człowiek nie był dla nich zagrożeniem, dlatego przywykły do osiedlania się w bliskim sąsiedztwie ludzi (w przeciwieństwie do np. bocianów czarnych, które kojarzono ze złymi mocami i prześladowano, dlatego mieszkają w głębi lasów).

Bociany chętnie polują na norniki, myszy, krety, węże i jaszczurki, owady, rzadziej ryby i pisklęta innych ptaków. Wbrew powszechnej opinii zjadają niewiele żab, zwykle mniejszych gatunków.

Dlaczego bociany odlatują?

Ptaki są odporne na niskie temperatury, więc ich odloty nie są spowodowane zimą, a brakiem pożywienia. W okresie zimowym na terenach lęgowych zalega śnieg, a ziemia jest zamrznięta, co utrudnia ptakom żerowanie.

Dokąd bociany odlatują na zimę?

Bociany białe odlatują do środkowej i południowej części Afryki. Wracają, gdy w Afryce nastaje lato i panuje susza, przez którą ptaki nie mają możliwości zdobycia odpowiedniej ilości pokarmu.

długość ciała:

95-110 cm

rozpiętość skrzydeł:

170-220 cm

masa ciała:

2,5-4,4 kg

PODOBAŁO SIĘ?

Mamy nadzieję, że jesienny numer „Parku Pomysłów” przypadł Ci do gustu. Chcielibyśmy, aby każdy kolejny numer kwartalnika ukazywał się wraz z nastaniem nowej pory roku.

Jeśli chcesz przekazać nam swoją opinię na temat nowego kwartalnika lub masz jakieś spostrzeżenia, którymi chciałbyś się z nami podzielić możesz napisać e-mail na adres:

parkpomyslow@gmail.com

Będziemy wdzięczni i na pewno odpowiemy, a Twój adres trafi do grupy odbiorców, którym będziemy przysyłać informacje o nowych wydaniach!

Wydawca: Stowarzyszenie „Lubin i okolice”, ul. Mikołaja Pruży 9,
59-300 Lubin **Nakład:** 1.000 egz. **Współpraca:** Ośrodek Kultury „Wzgórze
Zamkowe” w Lubinie, Centrum Edukacji Przyrodniczej w Lubinie, Miejskie
Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Lubinie

Projekt i skład: Agata Bończak, Izabela Grygiel,
Małgorzata Raczyńska, Kamila Tworek,
Dział Edukacji Ekologicznej MPWiK Sp. z o. o w Lubinie

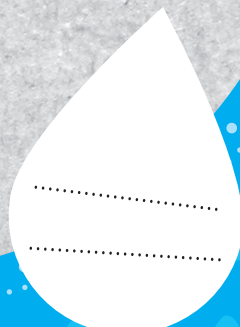
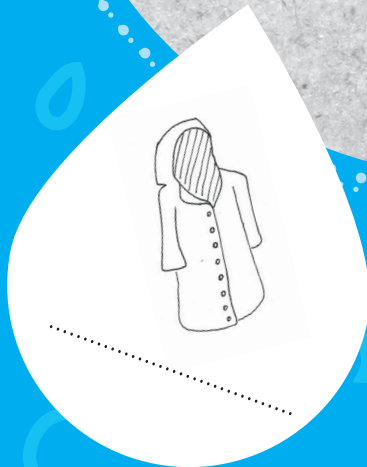
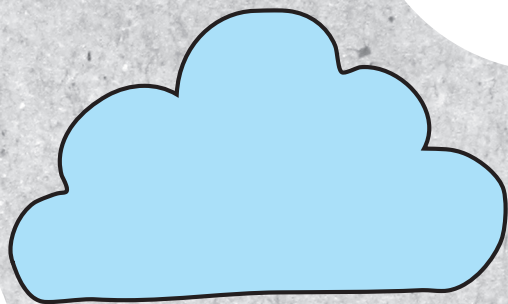
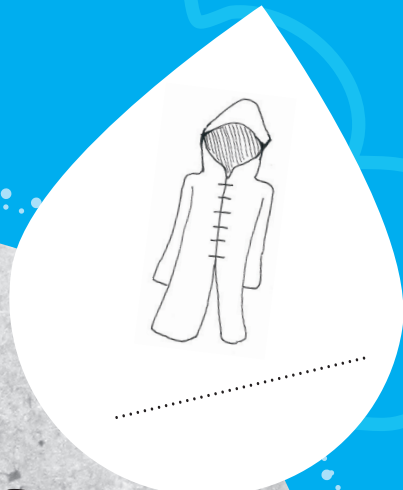
Lubin 2017

CO CHRONI NAS

PRZED DESZCZEM?

*propozycje wymień w kropkach!

JESIÉN